

הרבדים השונים והמורכבים בו מנהל ה' את העולם ומשדר לנו מסרים
The Different Levels On Which G-d Runs the World &
Transmits to Us

1. שבת לג ע"א

ת"ר: ד' סימנין הן: סימן לעבירה- הדרוקן, סימן לשנאת חנם- ירקון, סימן לגסות הרוח- עניות, סימן ללה"ר- אסכרה

2. הראי"ה קוק, עין איה שבת ב, רמא, עמ' קצד, על מסכת שבת לג ע"א

ת"ר ארבעה סימנים הם.

א. הסימן יורה לפעמים על מציאות איזה דבר בכח אע"פ שעדיין לא יצא אל הפועל, ובוה הסימן המקושר לסדר ההנהגה האלהית מחולק מהעונש הבא לרגל איזה חטא. העונש יבא דוקא בהיות החטא יצא כבר אל הפועל, ובמלאת ספקו יצר לו. לא כן הוא הסימן.

ב. אמנם גם הוא אינו בא כי אם מחמת חטאים כאלה שהכשירוהו לבא, אבל אם לא שהוא מכוון לבטל איזה הכשר רע שהאדם נוטה לו, לא היה בא בצביון כזה כי אם באופן אחר.

ג. וההתייחסות של מדת העונש יוכלו לפעול ג"כ הנטיות שלא נגמרו, אע"פ שאין הקב"ה דן את האדם כי אם ע"פ מעשיו של אותה שעה, מ"מ חסד ד' נטוי להכשיר את האדם לתיקון בהוציאו כח מכוון לעומת הקלקול המוכן בו לפעול בשביל ההקדמות הרעות שאם הן מעוטות מכח הקלקול הגדול בהיותו נגמר, אבל כבר יש כח לזה שצריך תיקון.

ד. וזהו הסימן הבא בהתייחסות העונש שפועל את פעולתו **במשקלו הראוי** למנע כח היזק מוסרי בעינינים ידועים שלא יעשה את מעשהו להרע.

ה. ע"כ מצבי עונש כאלה הם רק סימנים, **להכיר מה שאי אפשר להכיר בחוש בעצם**, לא במקרה, כי עצם ההכרה של הכשר הנפש היא כמוסה אפילו מאותו האדם עצמו שכבר נמצאים בקרבו השרשים לנטיות המקולקות, וצריך גם הוא שיכירם ע"פ הסימנים.

3. ראש השנה טז ע"ב

וא"ר יצחק אין דנין את האדם אלא לפי מעשיו של אותה שעה שנאמר (בראשית כא, יז) כי שמע אלהים אל קול הנער באשר הוא שם וא"ר יצחק ג' דברים מזכירין עונותיו של אדם אלו הן קיר נטוי ועיון תפלה ומוסר דין על חבירו דא"ר (אבין) כל המוסר דין על חבירו הוא נענש תחלה שנאמר (בראשית טז, ה) ותאמר שרי אל אברם חמסי עליך וכתוב (בראשית כג, ב) ויבא אברהם לספוד לשרה ולבכותה וא"ר יצחק ד' דברים מקרעין גזר דינו של אדם אלו הן בצדקה בצעקה שינוי השם ושינוי מעשה.

4. הראי"ה קוק, עין איה ברכות ט, לו, על ברכות נה ע"א

ואמר רב חסדא, לא חלמא טבא מתקיים כוליה ולא חלמא בישא מתקיים כוליה. השם ית' נטע באדם את הכח המדמה כדי שיצייר את הטוב ואת הרע, היוכל להיות לשניהם לעתיד פנים של הפלגה יותר ממה שהם כפי אמתת המציאות, וזהו לטובתו. את הטוב יצייר באופן של הפלגה ע"פ הכח הדמיוני, למען תתענג עי"ז נפשו ברגשי הענג המצויירים לפניו ברב שמחה ותקוה טובה, וציור השמחה והענג של התקוה יהי לתועלת גדולה לאדם לחזק כחות גופו ונפשו. וכן הרע האפשרי יצייר ג"כ לפני [כח] המדמה באופן מבהיל יותר ממה שהוא לפי המציאות האמיתית, למען יחרץ האדם להשמר ממנו בזהירות יתירה לטוב לו. ע"כ החלום שהוא תוצאות הכח המדמה, אף שיש לו יחס עם העתיד של האדם, ע"פ העצה העמוקה של כללות הבריאה, בשילוב הכוחות החומריים, הרוחניים, והמוסריים למערכה אחת. אבל כפי מוצאו שתכונתו של [כח] המדמה, מחוללות שיהי בו אותה ההפרזה המיוחדת לו, ע"כ א"א שיתקיים כולו לא חלמא טבא ולא חלמא בישא. כי כך עשה ד' ית' בחכמה, שיהי הציור במדמה גדול יותר מן המציאות, בשני המעמדים של ציוריו, הרעים והטובים.

5. ארי שבט, "חלומות במשנת הרב קוק", מגד ירחים, פ' מקץ

כמו כן, החלום מהווה רובד חדשני נוסף בו פועל הקב"ה, להזהיר בפני סכנות¹ ולהחזירו בתשובה,² שבמקום לעשות רושם חזק על ידי איזה אירוע אמיתי מכאיב, הוא שולח לחולם מסר זהה עם תועלת דומה, אך ברובד שלא יזיקו כלל. רובד קלוש אף יותר הוא כשישמע חלום חברו, שמיועד אף הוא להרשים את סובביו כשיספר להם, ברושם קל אך מועיל,³ וכן חלום שנשכח שמיועד לעזור לתקן את תת-הכרתו אף בעת שינתו.⁴ אם אכן לא יפיק האדם את התועלת הרצויה מהחלום, יביאהו ההנהגה הא-להית למטרתו על ידי סיבות אחרות, אך החלום מהווה מתנה א-לוהית של מישור "רך" במיוחד העומד לרשותו לזכותו.⁵

¹ הראי"ה קוק, עין איה ברכות פ"ט, לה-לו.

² שם, מב.

³ שם, מז.

⁴ שם, מז, נג-נד.

⁵ שם, לז.